

INFORMACJE EUROPEJSKIEJ AGENCJI BEZPIECZEŃSTWA I ZDROWIA W PRACY

THE EUROPEAN AGENCY FOR SAFETY AND HEALTH AT WORK INFORMS

WZRASTA LICZBA OSÓB DOTKNIĘTYCH SKUTKAMI NADMIERNEGO STRESU W MIEJSCU PRACY — ALARMUJE EUROPEJSKIE OBSERWATORIUM RYZYKA*

Wraz z wprowadzaniem nowych technologii, materiałów i procesów, środowiska pracy ulegają istotnym zmianom. Modyfikacje sposobów planowania i organizacji pracy oraz zarządzania nią mogą powodować nowe zagrożenia prowadzące do wzrostu poziomu stresu i, ostatecznie, do poważnego pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego. Nowy raport Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy wskazuje, że główne zagrożenia psychospołeczne są związane z nowymi formami umów o pracę, niepewnością zatrudnienia, intensyfikacją pracy, dużym obciążeniem emocjonalnym, przemocą w pracy oraz zaburzoną równowagą między życiem zawodowym a prywatnym.

Jukka Takala, dyrektor Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA), mówi:

Życie zawodowe w Europie zmienia się szybciej niż kiedykolwiek. Niepewność zatrudnienia, praca na kilku etatach i duża intensywność pracy mogą powodować stres związany z pracą i zagrażać zdrowiu pracowników. Stałe monitorowanie i poprawa psychospołecznych warunków pracy są konieczne, by stworzyć miejsca pracy wysokiej jakości i utrzymać dobry stan zdrowia pracowników.

Walka ze stresem związanym z pracą jest jednym z największych wyzwań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP) w Europie. Istnieje prawdopodobieństwo, że wzrośnie liczba osób cierpiących z powodu schorzeń związanych ze stresem, które pojawiają się lub nasilają w wyniku pracy zawodowej. Stres zajmuje drugie miejsce wśród najczęściej zgłaszanych problemów

* Europejskie Obserwatorium Ryzyka powstało w 2005 r. jako integralna część Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy. Zmiany demograficzne oraz rozwój organizacji pracy i metod produkcji powodują powstawanie nowych typów zagrożeń dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników, które wymagają nowych rozwiązań. Misją Obserwatorium Ryzyka jest rozpoznawanie nowych i powstających zagrożeń oraz propagowanie wczesnych działań zapobiegawczych. Obserwatorium opisuje tendencje i warunkujące je czynniki oraz przewiduje zmiany w środowisku pracy i ich ewentualny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo.

zdrowotnych związanych z pracą zawodową, doświadczą go 22% pracowników w UE (dane z 2005 r.). Z badań wynika, że 50–60% wszystkich traconych dni roboczych ma związek ze stresem. W 2002 r. roczne koszty ekonomiczne stresu związanego z pracą w UE szacowano na 20 mld EUR.

Powstające zagrożenia psychospołeczne zostały zbadane w prognozie eksperckiej i przedstawione w nowym raporcie, trzecim z serii poświęconej nowym i powstającym zagrożeniom, wydanej przez Europejskie Obserwatorium Ryzyka (ERO), integralną część EU-OSHA**.

Brak stałej pracy zagraża zdrowiu pracowników

Niepewna praca na ogół oznacza niskie dochody i słabą jakość zatrudnienia z niewielkimi możliwościami szkoleń i awansu zawodowego. Osoby zatrudnione okresowo lub dorywczo często wykonują najbardziej niebezpieczne prace, pracują w gorszych warunkach i odbywają mniej szkoleń BHP. Praca w niestabilnych warunkach może wywoływać poczucie niepewności zawodowej, które znacznie zwiększa stres związany z pracą.

Intensyfikacja pracy prowadzi do problemów zdrowotnych

Napięte terminy i wysokie tempo sprawiają, że wielu pracowników w UE boryka się z dużym obciążeniem pracą i presją w miejscu pracy. Redukcja etatów, wzrastająca ilość informacji wymagających przetworzenia — skutek nowych technologii komunikacyjnych, oraz większe wymagania wobec mniejszej liczby pracowników także mogą podnosić poziom stresu związanego z pracą.

Przemoc i tyranizowanie stanowią zagrożenie dla pracowników

Problem przemocy i tyranizowania powoduje coraz większe zaniepokojenie. Chociaż dotyczy on wszystkich sektorów zatrudnienia i działalności, szczególnie często

** EU-OSHA — Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, została powołana przez Unię Europejską w celu zaspokajania zapotrzebowania na informacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy. Celem działalności Agencji, której siedziba znajduje się w Bilbao w Hiszpanii, jest poprawa warunków pracy poprzez wspieranie wymiany informacji technicznych, naukowych i gospodarczych wśród wszystkich osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i higienę pracy.

występuje w sektorach ochrony zdrowia i usług. Jego konsekwencjami mogą być: obniżenie samooceny, niepokój, depresja, a nawet samobójstwo.

Zaburzona równowaga między życiem zawodowym a prywatnym ma wpływ na rodzinę

Duże obciążenie pracą i nieelastyczne godziny pracy utrudniają osiągnięcie względnej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Dotyczy to przede wszystkim kobiet, które nadal często „pracują na dwie zmiany” — najpierw w pracy, a później w domu. Może to prowadzić do stresu i innych negatywnych skutków dla zdrowia, szczególnie gdy pracownicy nie mają możliwości dopasowania warunków pracy do potrzeb osobistych. Ponad 40% pracowników z 27 krajów członkowskich Unii Europejskiej, którzy pracują w nadgodzinach, podaje, że nie osiąga zadowalającej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

Warsztaty poświęcone omówieniu i zebraniu wyników badań oraz analizie praktycznych sposobów walki z zagrożeniami psychospołecznymi odbędą się w kwietniu 2008 r. w Brukseli. Zgromadzą specjalistów BHP, decydentów UE oraz przedstawicieli pracodawców i pracowników.

Ponadto EU-OSHA planuje badania prognozujące na dużą skalę w celu monitorowania miejsc pracy i zmian społecznych, które prowadzą do powstawania zagrożeń związanych z BHP. W 2009 r. EU-OSHA przewiduje także rozpoczęcie badań w przedsiębiorstwach we wszystkich 27 państwach członkowskich UE, by dowiedzieć się, jak organizacje — sektora publicznego i prywatnego — postępują z ryzykiem psychospołecznym, oraz jak można je wspierać w efektywniejszym zwalczaniu tych złożonych zagrożeń w miejscu pracy.

Więcej informacji można uzyskać na stronie Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy pod adresem http://osha.europa.eu/press_room/news_article.2008-01-30_Stress

OBSERWATORIUM RYZYKA NOWE ZAGROŻENIA BIOLOGICZNE W EUROPEJSKIM ŚRODOWISKU PRACY

W swoim nowym sprawozdaniu Europejskie Obserwatorium Ryzyka (ERO) rozpoznaje pojawiające się biologiczne czynniki ryzyka zawodowego, które najprawdopodobniej dotkną pracowników w UE. Dotyczy to zwłaszcza rolników, pracowników służby zdrowia lub osób zatrudnionych w rozwijających się branżach przemysłu, np. przy przetwarzaniu odpadów. Rosną obawy

wywoływane takimi chorobami zakaźnymi, jak SARS, ptasia grypa czy gorączka denga. Pomimo obowiązujących przepisów prawa europejskiego wiedza na ten temat jest wciąż ograniczona, a ocena czynników ryzyka biologicznego oraz zapobieganie im w wielu miejscach pracy pozostawiają sporo do życzenia. Sprawozdanie podkreśla wagę zastosowania globalnego, wielodyscyplinarnego podejścia łączącego aspekty bezpieczeństwa i higieny pracy, zdrowia publicznego, ochrony środowiska i bezpieczeństwa żywności.

„Często lekceważy się biologiczne czynniki ryzyka, mimo że mogą one mieć bardzo szkodliwe następstwa dla pracowników dosłownie wszystkich sektorów w UE”, powiedział Jukka Takala, dyrektor Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, której integralną częścią jest Europejskie Obserwatorium Ryzyka. „Wyzwaniem jest wyodrębnienie tych zagrożeń natychmiast po ich pojawieniu się, analiza skutków, jakie niosą dla zdrowia ludzi oraz opracowanie polityki i procedur mających zminimalizować ich skalę”. Prognoza eksperta ERO określa nowe i narastające biologiczne czynniki ryzyka zawodowego oraz kładzie nacisk na rozważenie całokształtu zbiorowych obowiązków i środków kontroli, zarówno w miejscu pracy, jak i poza nim.

Choroby zakaźne zagrażające pracownikom w UE

Szacuje się, że corocznie 320 000 pracowników na świecie umiera na choroby zakaźne o podłożu wirusowym, bakteryjnym lub wywołane przez insekty czy zwierzęta. Wprawdzie większość przypadków śmiertelnych ma miejsce w krajach rozwijających się, ale w samej UE ofiarami tych chorób pada około 5000 pracowników. Większe powody do obaw mają kobiety niż mężczyźni, gdyż to zwykle one pracują w zawodach cechujących się większym zagrożeniem biologicznym i narażeniem na działanie takich czynników ryzyka.

Większość powstających czynników ryzyka związanych jest z globalnymi epidemiami wywołwanymi przez nowe zaraźliwe patogeny, np. ciężkim ostrym zespołem oddechowym (SARS), ptasią grypą, gorączką krwotoczną Ebola, oraz z powracającymi epidemiami, takimi jak cholera i żółta gorączka. Przy obecnym tempie i skali transportu oraz handlu międzynarodowego substancje te mogą rozprzestrzenić się po całym świecie w ciągu zaledwie kilku godzin, wywołując nową pandemię.

Najbardziej zagrożone branże przemysłu

Wiele chorób przekracza bariery międzygatunkowe, przenosząc się ze zwierząt na ludzi, stąd też szczególnym ryzykiem obarczeni są pracownicy mający

styczność z żywym inwentarzem. Inne patogeny — m.in. bakterie gruźlicy — uodporniły się na znane leki i mogą wywoływać ciężkie zakażenia u pracowników służby zdrowia.

W nowych branżach przemysłu mamy do czynienia z kompleksowymi sytuacjami narażenia na ryzyko, przykładowo w branży przetwarzania odpadów, gdzie pracownicy stykają się z różnorodnymi lotnymi mikroorganizmami i związkami organicznymi. W pomieszczeniach, gdzie zaniedbuje się konserwację urządzeń klimatyzacyjnych, mogą rozprzestrzeniać się grzyby pleśniowe wywołujące astmę i alergie.

Drugie sprawozdanie dotyczące nowo powstających czynników ryzyka

Sprawozdanie ERO jest drugim z serii poświęconej nowo powstającym czynnikom ryzyka. Wyniki tej prognozy — wraz z trzema uzupełniającymi pracami dotyczącymi zagrożeń fizycznych, chemicznych i psychospołecznych — to dopiero pierwsze kroki w procesie debaty i konsolidacji należącym do programu prac agencji.

Więcej informacji można uzyskać na stronie Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy pod adresem http://osha.europa.eu/press_room/ERO_Publication_BiologicalRisks